

Szwarc, Andrzej

"Polish national liberation struggles and the genesis of the modern nation",
Emanuel Halicz, transl. from the Polish
by R. A. Clarke, Odense 1982 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 74/1, 213

1983

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

być konsekwentnie wypełniony. Np. wspomniany już, bardzo zwięzły rozdział o Polakach na „ziemiach zabranych” (s. 833—859), pióra Zbigniewa Stankiewicza zawiera omówienie spraw narodowościowych, systemu stanowego, podziałów administracyjnych, sądownictwa i kwestii wyznaniowych, nie informuje natomiast o prawie materialnym i procesowym. Z kolei fragment dotyczący Księstwa Warszawskiego wykorzystuje m.in. wyniki dawniejszych badań Władysława Sobocińskiego, przedstawionych w pracy „Historia ustroju i prawa Księstwa Warszawskiego” (Toruń 1964) i jest w związku z tym dosyć szczegółowy.

Aż 412 stron liczy rozdział tyczący się Królestwa Polskiego w latach 1815—1863 (autorami jego są Zbigniew Stankiewicz, Artur Korobowicz, Władysław Cwik i Katarzyna Sójka-Zielińska). Wydaje się, że można było w tym przypadku ograniczyć problematykę ogólnohistoryczną, znając dobrze z innych pracowań.

Wrażenie pewnej niejednorodności (zaznaczonej także w przedmowie) pogłębia również fakt, iż różni autorzy w niejednakowym stopniu rozbudowali aparat naukowy: niektórzy w ogóle zrezygnowali z przypisów, inni stosunkowo często powołują się na literaturę a nawet na archiwalia. Czyni to np. Z. Stankiewicz we fragmentach dotyczących Królestwa Polskiego, posiadających skądinąd charakter nie tyle syntezy, co potrzebnej i przydatnej monografii.

Każdy z rozdziałów i podrozdziałów poprzedzono selektywną bibliografią. Zewnętrzna forma tomu naśladuje poprzednie, wydane przed 25 (!) laty. Jest rzeczą pewną, że podobnie jak i one niniejszy tom będzie służył nie tylko badaczom i studentom historii państwa i prawa.

A. S.

Emanuel Halicz, *Polish National Liberation Struggles and the Genesis of the Modern Nation*, translated from the Polish by R. A. Clarke, „Odense University Studien in History and Social Sciences” t. 73, Odense University Press, Odense 1982, s. 197.

Zbiór dziewięciu tekstów dotyczących tytułowego zagadnienia; są one reprezentatywne dla dorobku naukowego autora w ciągu ostatnich dwudziestu kilku lat. Większość z nich to artykuły, referaty i szkice publikowane w Polsce przed 1968 rokiem; jedynie dwa powstały już po tej dacie, w okresie, gdy E. Halicz wykładał na Uniwersytecie w Odense w Danii. Zostały one poddane nieznacznym przeróbkom i w swej obecnej postaci skierowane są raczej do zagranicznego czytelnika. Skądinąd oparte na źródłach drukowanych i literaturze przedmiotu, sprawiają pod wieloma względami wrażenie publikacji okolicznościowych.

Książkę podzielono na cztery części: pierwsza z nich zawiera teksty poświęcone przywódcom polskiego ruchu narodowowyzwoleńczego w XIX w. (Kościuszcze, Bemowi, Trauguttowi), druga prezentuje analizę problematyki militarnej powstań (a zatem nawiązuje do ścisłej specjalności autora), trzecia traktuje o międzynarodowych implikacjach prób „wybicia się na niepodległość”, wreszcie czwarta — w skład której wchodzi zaledwie jeden artykuł — o drodze do nowoczesnego narodu polskiego. Skądinąd w tym ostatnim szkicu zreferowano wątki znane z książki Tadeusza Lepkowskiego „Polska — narodziny nowoczesnego narodu” i z paru innych pozycji, dotyczących tego tematu.

Książka została opatrzona indeksem osób.

A. S.